

זה יכול להיות בבית, ילד עוזר להורים שלו, אח לאחיו, דברים שבין כה וכה עושים. אך כשמכוונים למה הוא אף אתה, להיות דבק בדרכים של הקב"ה בדברים שממילא עושים - אז הוא מתרומם ומתעלה לשמי רום.

המשגיח הגה"צ ר' אליהו לאפיאן זצ"ל סיפר, שכשהוא בא לארץ היו אנשים שעבדו לפרנסתם לסלול כבישים ורחובות, ולא שילמו שם הרבה.

הוא ניגש לפועל הראשון והתעניין בשלומו. נאנח הפועל: מה אפשר לעשות... באתי לארץ, אין פרנסה, עובדים קשה ובקושי מרויחים כמה גרושים... אבל אין לי ברירה, ור' אליה עודד אותו וחזיק אותו. הפועל השני היה יהודי תימני, עטור זקן ופאות, ר' אליה ניגש להתעניין בשלומו, והלה הגיב בהתרגשות, מה אתה אומר כבוד הרב... אתה יודע כמה חסד אני עושה?! פה ברחוב עוברות נשים זקנות שעלולות ליפול, מסכנות. אני סולל להם דרך! אחרי זה הם הולכים פה והכל ישר. ותאר לך שאני עושה כזו מצווה גדולה ועוד משלמים לי על זה כסף! אתה יודע מה זה...?

ר' אליה כל כך התפעל, הוא בא לישיבה, ואמר, מי כעמדך ישראל, מי כעמדך ישראל!

שניהם עשו את אותה הפעולה, אבל כשהוא עושה את זה עם חיות ועם מחשבה לשם חסד - הוא נהיה ענק! הנסיון מרומם את האדם!

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו. וכל נסיון היה יותר קשה מהקודם לו. יש מחלוקת מה היה הנסיון העשירי. המקובל הוא שזה היה נסיון העקידה, שאז אמר לו המלאך, 'עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה'. (והוא דעת רוב ראשונים עפ"י פרקי דרבי אליעזר פרק לא).

אך הרבינו יונה סובר שזה היה מיתת שרה. ומבואר במדרשים שהיתה לו לאברהם בת והיא נפטרה יחד עם שרה אשתו. 'ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכתה' [הכ"ף קטנה, לרמז שהיתה לו בת שגם היא נפטרה]. לומר לך שזה השיא של כל הנסיונות. (מובא בבעל הטורים במקום ומצוין שם כעין זה איתא בשל"ה).

לפעמים יש מצב שלא כל כך הולך. בא בחור ואומר: תראה, אני מבין שלפעמים לא הולך לי. אבל היום - אני השתדלתי! קמתי בבוקר מוקדם, השתדלתי להתפלל בכונה, למה ה' עושה לי את זה בדיוק היום?...

וזה אחד מהנסיונות של אברהם, שלפי אותה הדעה זה הנסיון הכי גדול: אברהם שב מן העקידה, זה היה נסיון שאין לתאר! אין צורך לתאר מה זה בן יחיד, אהוב, שנולד לעת זקנה, וכעת הוא הולך לעקוד אותו ברצון ובשמחה.

איזה מתנה הוא מקבל כאשר הוא חוזר הביתה? שתי לויות... של שרה, ושל הבת. זה הרי פלאי פלאים, הוא היה צריך להתמרמר, רבונו של עולם! זו תורה וזו שכרה!...! אך הוא עמד בנסיון בגבורה.

את אותו הדבר מצאנו גם אצל יוסף הצדיק. הוא עומד בגבורה בנסיון של אשת פוטיפר, וכמו שמבואר בגמרא (יומא לו, ב) איזה נסיונות קשים היו לו, וחז"ל אמרו על כך יוסף מחייב את הרשעים.

עד שהוא מגיע לפסגה, 'ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה', ואומר רבי חיים שמואלביץ, הרי יוסף היה גיבור, הוא לא יכל לקחת לה את הבגד שלו!...! אלא אומר ר' חיים, יוסף פחד מעוד רגע של נסיון! לא איכפת לו מה שהיא תדבר ומה שהיא תגיד, הוא ברח החוצה. הוא עומד בכזה נסיון ובורח החוצה (!) מה השכר שלו? בית סוהר!...

חסד לאברהם

הפרשיות של כל ספר בראשית מלאות עם חסד, פרשה רודפת פרשה. זה מתחיל בפרשת בראשית שהקדוש ברוך הוא עשה לאדם ולאשתו (כשחטאו וידעו כי עירומים הם) כתנות עור וילבישם. אחר כך, נח בתיבה, שאמרו חז"ל (סנהדרין קה, ב) ששם אמר לאליעזר עבד אברהם שצער גדול היה לנו בתיבה להאכיל כל בהמה בזמן שרגילה בו. לאחמ"כ אברהם עם החסד בהכנסת אורחים, רבקה עם אליעזר והגמלים, אחי"כ רחל שמסרה את הסימנים. נמצאים כל הזמן סביב חסד. 'נתן אמת ליעקב חסד לאברהם'. מה הם המושגים של 'חסד לאברהם'?

לימד אותנו המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל, כתוב בחז"ל (במדרש רבה נח, ט) 'ואחרי כן קבר אברהם', הדא הוא דכתיב (משלי כא, כא) 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד'. **רודף צדקה** - זה אברהם שנאמר ושמרו דרך ה' לעשות צדקה. **וחסד** - שגמל חסד לשרה, **ימצא חיים** - ושני חיי אברהם מאת שנה ושבעים שנה וחמש שנים. **צדקה וכבוד** - אמר ר' שמואל בר יצחק: אמר לו הקדוש ברוך הוא אני אומנותי גומל חסדים, תפסת אומנותי - בא לבש לבושי, ואברהם זקן בא בימים. [כי הוא יתברך נקרא עתיק יומין, אף אברהם זכה לגוון לבושו יתברך בעטרת תפארת שיבה. היתה לו הדרת פנים של זקנה ושיבה].

והתמיהה עצומה: איפה אנו רואים שאברהם הוא גומל חסדים בכך שאברהם בא לקבור את שרה? ושאל המשגיח הגה"צ ר' מאיר, זה החסד שהקב"ה אומר עליו שתפסת אומנותי! הרי בדרך כלל מי שלא קובר את אשתו זה אחד כזה שאשתו קברה אותו... אם לא מתים בו זמנית (רח"ל) אז אחד קובר את השני. הרי זה חיוב של בעל לקבור את אשתו. וכי פה אתה מוצא את הגמילות חסדים של אברהם!?

אלא, למדונו רבותינו שהמהלך של אדם בחסד זה מה הוא אף אתה, מה הוא רחום אף אתה רחום וכו'. אדם יכול להתעלות לפסגות עצומות בחסד ברגעי שיא! לא רק שהוא עושה מעשים גדולים ומיוחדים דברים שכולם יודעים לשבח אותו. אלא גם כאשר הוא עושה את הפעולות הקטנות שהוא חייב לעשות בבית או בעבודה, ובין כך הוא עושה אותם, אם הוא מתכוין שזה יהיה בתורת חסד - הוא מתעלה עד לשמי מרומים! והדברים עתיקים, וידועים מהחפץ חיים ומר' ירוחם, וכן בדורנו ממרן שר התורה הגאון רבי חיים שליט"א, בלי סוף.

ויש על כך הרבה סיפורים. אחד הסיפורים הוא על מרן הרב שך זצ"ל, כשהוא היה בבית החולים היתה אחות שמאד התמסרה למענו. והוא חש כלפיה הכרת הטוב, ורצה לגמול לה טובה. אבל היא אמרה שהיא לא צריכה שום דבר, יש לה הכל.

אז אמר לה הרב שך, אני אתן לך דבר ששווה הרבה מאד: הרי את אחת מן הנשים הגדולות שיש לעם היהודי, כל היום את עסוקה בחסד, דואגת לחולה הזה, ועוזרת לחולה אחר, מביאה כדור, מקילה את היסורים, אין הרבה נשים כמותך בעם ישראל! הגיבה האחות בחיך, הרי זה הפרנסה שלי. אני עושה זאת בגלל חסד!...! **אמר לה מרן הרב שך, בדיוק זה אני רוצה לומר לך, בין כך את עושה, אז את אותו הדבר תעשי לשם חסד. אמנם את צריכה לחיות בשביל להמשיך לקיים את החסד אז לכן את מקבלת פרנסה כדי מחייתך, אבל כשאת מתכוונת בהכל לשם חסד - אז את אחת הנשים הכי גדולות בעולם! אבל אם מתכוונים רק בשביל פרנסה - מאבדים את הכל.**

אבל הנסיונות האלו הם היו בנין לכל ההמשך! אברהם אבינו עם העשרה נסיונות שהוא עמד בהם - הוא בנה את כלל ישראל! הקב"ה אומר אם חומה היא - נבנה עליה טירת כסף, נבנה עליה את כלל ישראל! ע"י שיהיה כחומה צורה לעמוד בנסיונות, (וכדאיתא במדרש תנחומא לך לך אות ב).

וכן יוסף, אמנם הוא נכנס לבית האסורים, אבל מבית האסורים הוא יצא למלך! אם הוא לא היה בבית הסוהר - הוא לא היה נהיה מלך.

סיפר לי יהודי מתלמידי מרן שר התורה הגר"ח שליט"א, שאשתו היה קשה לה ליכנס למצב של לידות, ותקופה ארוכה שלא היו לו ילדים. הוא בא למרן הגר"ח, ור' חיים אמר לו אל תדאג, יהיה לך בן. ובאמת מיד אחרי זה אשתו התעברה ושמחתם הרקיעה שחקים... אך לא לאורך זמן. לאחר כמה חדשים התברר שזה היה נפל. הוא חזר לר' חיים כולו שבור... הרב אמר שיהיה לי ילד, ועד שסוף סוף זכינו, הוא נפל... **הרגיע אותו ר' חיים ואמר לו, אני לא חוזר בי, יהיה לך ילד. אבל תדע לך, הוסיף, כדי לזכות לזה. הקדוש ברוך הוא מעמיד אותך בנסיון. אם תצדיק עליך את הדין ותקבל זאת באהבה - יהיה לך ילד. אם לא - הפסדת. ובאמת הוא ואשתו התחזקו באמונה, וכעבור זמן קצר הוא זכה לחבוק בן.**

הקב"ה מעמיד אותך בנסיון, בא נראה איך אתה מקבל את זה. כאשר אברהם אבינו קיבל את הנסיון של פטירת שרה, במה הוא התעסק?! בחסד! מה הוא אף אתה. על זה חז"ל אומרים אברהם תפס אומנותי. כל המחשבה שלו היתה 'איך גומלים חסד עם שרה', לא נכנס לו שום דבר אחר. על זה בונים את כלל ישראל. ועל זה בנה גם יוסף הצדיק.

צריך לדעת: לפעמים באים נסיונות לאדם, אבל נסיון זה מלשון 'נס' - להתנוסס. מהנסיון אתה יכול לפרוח, ולגדול, ולהתרומם. ולהרקייע שחקים, בלי סוף!!!

לתת בשביל לתת!

הגאון רבי יצחק הוטנר כותב (מופיע בספר הזכרון כנסת יחזקאל על הגר"י סרנא זצ"ל) שהראשונים דנים למה לא מברכים על מצוות גמילות חסדים, ומיישבים בכמה אופנים.

אבל אם היו מברכים - כותב הפחד יצחק, היה צריך לברך שתי ברכות. ברכה אחת על מצות חסד, וברכה נוספת 'אשר קדשנו במצוותיו וציונו להיכנס בביתנו של אברהם אבינו!... החסד לאברהם - זה ברית מיוחדת שיש ליהודי עם הקדוש ברוך הוא! לא רק המבואר בגמ' (ביצה לב, ב) כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו, וכל שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם. כי לזרע אברהם ה' הבטיח, ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כאשר נשבע לאבותיך. יהודי הוא מרחם. ואם רואים שהוא לא מרחם בידוע שהוא לא שייך לזרע אברהם.

אבל יותר מזה: גם כששניהם עושים חסד עדיין יש הבדל ענק ביניהם. החסד לאברהם זה ברית מיוחדת לאברהם ולזרעו אחריו.

אבל חסד לאומים - חטאת! ולמה? מה באמת ההבדל?

יש שתי אפשרויות איך להסתכל על המידה של חסד: האפשרות הראשונה - לשני חסר ולי יש עודף, אז אני ברב טובי נותן מהעודף שלי לחיסרון של השני. פלאי פלאים...

(זה היה הרעיון הגאוני של הקומוניזם ברוסיה. (רעיון שהמון נסחפו אחריו) איזה היגיון יש שיהיה לכמה עשירים הרבה כסף - מליונים ומיליארדים, ולאנשים אחרים אין מה לאכול? בא ניקח את כל הכסף ונחלק אותו בין כולם. וזה סחף את כל ההמונים. [העניינים כמובן...] ומה יצא לבסוף מכל הרעיון הזה? רצח, גניבה, לכולם לא היה מה לאכול חוץ מהקומוניזם... המקום הכי מושחת - זה רוסיה.)

זה נקרא חסד לאומים - חטאת. לי יש עודף ולך חסר - בא אני ישלים לך. אבל אם לא חסר לך, מה פתאום שאני אתן לך...

לכל זה אין שייכות לאברהם אבינו. אברהם אבינו יושב ביום השלישי למילה, ולא באים אורחים. הוא רואה שהקב"ה הוציא חמה מנרתיקה. נו, אז למי אתה מחכה... אבל הוא שולח את אליעזר לחפש אורחים. הוא חוזר - ואין אורחים! אומר אברהם לית הימנותא בעבדי, אין אמונה בעבדים. זה לא יכול להיות.

מה הפשט בזה?... אברהם אבינו... השמש יצאה מנרתיקה, באופן נורמלי - אין אורחים!!! והתירוץ הוא, הרצון של האדם

יוצר את האורחים, אם יהיה את החסד לאברהם שאברהם מרגיש כמה הוא לא יכול בלי חסד ולא שייך אצלו יום בלי חסד, אז הוא ימצא אורחים!

מספרים על המשגיח הגה"צ ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שהוא לא הרגיש טוב והוא הלך לבית הבראה של ועד הישיבות ברמת גן. אך כעבור יומיים הוא שב לפוניבז'. וכולם תמהו, המשגיח התחיל פתאום להרגיש טוב?! אמר להם לא, אבל שם אין קבצנים שבאים בתפילה בבוקר לבקש נדבות, אז אני לא יכול להיות שם. וכי אני יתרגל להיות אכזר?!...! לכן חזרתי לישבה.

החסד לאברהם זה שלא שייך בלי זה! לית הימנותא בעבדי, אין אמונה בעבדים. כי אם אתה היית רוצה כמוני - הרצון הזה היה **בונה** אורחים. והראיה היא, שלבסוף באו אורחים לאברהם.

לשמוח שטוב לשני!

האבות דר' נתן (ז, א) מביא, שאיוב שאל את הקב"ה כשבאו עליו הפורענויות, רבונו של עולם! לא הייתי מאכיל רעבים ומשקה צמאים?! שנא "ואכל פתי לבדי ולא אכל יתום ממנה". ולא הייתי מלביש ערומים?! שנא "ומגו כבשי יתחמם. אף על פי כן אמר לו הקב"ה לאיוב, איוב! עדיין לא הגעת לחצי שיעור של אברהם. אתה יושב ושוהה בתוך ביתך, והאורחים נכנסים. את שדרכו לאכול פת חיטים - האכלתו פת חיטים. ואת שדרכו לאכול בשר - האכילתו בשר, ואת שדרכו לשתות יין - השקיתו יין. אבל אברהם - לא עשה כן. אלא יושב ומהדר בעולם, וכשימצא אורחים - מכניסן בתוך ביתו. את שאין דרכו לאכול פת חיטים - האכילתו פת חיטים. ואת שאין דרכו לשתות יין - השקהו יין. ולא עוד, אלא עמד ובנה פלטרין גדולים על הדרכים והניח מאכל ומשקה, וכל הבא ונכנס, אכל ושתה וברך לשמים, לפיכך נעשית לו נחת רוח.

בישיבה אצלנו למדו, שהחסד של איוב, איוב נותן - מה שחסר לך, ולא חסר לבן אדם יותר ממה שהוא רגיל בביתו. אם אתה לא רגיל בפת חיטים, אז אני אתן לך פת שעורים כמו שאתה רגיל. אבל אברהם, זה מבוע של נתינה! אני נותן לך לא בגלל שחסר לך... אלא כי אני רוצה שיהיה לך טוב ועוד יותר טוב!

והתבטאו בישיבה ביטוי סלבודקאי: אברהם בנה להם גם את התאבון שתאהב לאכול פת חיטים! הוא נתן להם את ההבנה שיש הנאות יותר גדולות ממה שהם מכירים, ובואו ותהנו! כי כל כולו מבוע של נתינה.

ולא סתם נתינה, אלא הרלב"ג אומר (ומביא אותו המשגיח רבי דב יפה זצ"ל) שהמעלה של חסד לאברהם זה עוד יותר עמוק, 'ויאמר, אדוני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך'. לתת הרגשה שאתם עושים לי טובה! אני מבקש מכם ומתחנן אליכם אל תעברו מעל עבדכם. אתם עושים לי טובה!

יש סיפור נפלא על הרב הרמן חותנו של הגאון ר' חיים פנחס שיינברג זצ"ל. הוא היה מהדר מאד במצוות הכנסת אורחים, וביתו היה פתוח לכולם. פעם אחת, בשעה שתיים וחצי בלילה, דופק אצלו יהודי, הוא מיהר לקום ממיטתו ורץ לפתוח את הדלת, אולי זה פיקוח נפש. הוא שואל אותו, מי אתה? אז הלה אומר, באתי לאכול ארוחת ערב, אבל אם אתה ישן אז אני לא רוצה להפריע... פשוט אמרו לי שיש פה אוכל כל הזמן, אז באתי. אז הוא התחיל לבכות לפני האורח, תרחם עלי!!! תישאר פה... ולמעשה הוא נשאר ואז הוא נתן לו הרבה אוכל בעין יפה. לאחר שאכל ושבע הוא שואל אותו, אבל כבוד הרב, למה בכית?... אמר לו: **תבין, אני יהודי פשוט. אני יבא אחרי מאה ועשרים ואני ירצה להיכנס לגן עדן. אך יגידו לי למה שנכניס אותך, מי אתה... אבל אני יגיד להם, מעולם לא נעלתי את הדלת שלי בפני יהודי! מתי שיהודי רצה להיכנס - תמיד הוא יכל. ויש מידה כנגד מידה. אם אתה תהיה הראשון שהדלת היתה נעולה בפניך - הפסדת את כל הגן עדן שלי!!! לתת לשני את ההרגשה שאתה עושה לי טובה.**

ועוד מסופר על הרב משה טורק זצ"ל, כשבזמנו, לא היו הרבה טלפונים, וכל פעם שהוא רצה לשוחח עם מחותנו מירושלים - אז הוא היה מתקשר דרך הטלפון של שכנו הגאון ר' משה יוסף מילצקי (בנו של הגה"צ רבי חייקל מילצקי), שהיה אב ב"ד חשוב בירושלים. פעם אחת הוא נצרך לטלפון בשעה מוקדמת בבוקר, ולא היה נעים לו להטריח את הגאון ר' משה יוסף, אך לא היתה לו ברירה אחרת והוא התקשר דרכו. והוא התנצל כמה וכמה

פעמים. אמר לו ר' משה יוסף: יישר כח! אתה הצלת אותי. על מה יישר כח? תמה. אמר לו, אבא שלנו ר' חייקל אמר לנו, שלא נאכל ארוחת בוקר לפני שנעשה שלש טובות ליהודים. היום עשיתי רק שתיים, ועוד לא יכלתי לאכול כי לא עשיתי את השלישית. אבל כעת - אני יכול ללכת לאכול...

זוהי ההרגשה של חסד לאברהם. לא בצורה שאני הוא הנותן ואתה המקבל. אברהם נהנה כי זה כמו אבא ובן. אני רוצה לראות את הבן, כמה שיותר נהנה וכמה שיותר שמח!

מספרים על הסבא מסלבודקא (בואו תשמעו, שיהיה לכם קצת מושגים מה זה סלבודקא...) שנפטר לו בנו הגי"ר משה פינקל [חתנו של ראש הישיבה הגי"ר משה מרדכי זצ"ל, וחותרנו של הגרש"ז ברוידא זצ"ל, ואביו של הגי"ר דוד פינקל] שהיה מראשי ישיבת סלבודקא, הוא היה עילוי גדול. והוא נפטר בשבת או ביום טוב, והסבא שתק עד מוצאי היום. במהלך היום רצו לשמח את הסבא, אז סיפרו לו טובות שקורה אצל אנשים אחרים. אתם שומעים איך משמחים את הסבא מסלבודקא?!... לספר לו שהשני מצליח. פלוני התארס, פלוני קיבל דירה, לפלוני טוב. וזה החיה את נפשו!!! מושגים...

הגאון ר' הירש קופשיץ זצ"ל שאל פעם את הילדים שלו מה נקרא אדם טוב? אמרו לו אדם שעושה הרבה טובות. אז הוא אמר, זה נקרא אדם שעושה טובות. אבל מהו 'אדם טוב'? שהוא רואה שלשני טוב והוא שמח...! [וכ"א יכול לבחון את עצמו עד כמה הוא אדם טוב...] שהוא שמח בשמחת חבירו. זה עולם אחר.

החסד משלים את התורה

סיפר לי הגר"מ בן שלמה שליט"א (ראש ישיבת תורת חסד באלעד) שבזמנו, היה לו חבר בחור בישיבת פוניבז' בעל כשרון עצום, שהתבטא: אם אני יוצא מהעולם בלי לחבר ספר כמו של רבי חיים מבריסק אז לא עשיתי כלום.

הוא לא ידע איך להגיב. הוא נכנס למרן ראש הישיבה ר' גרשון אדלשטיין שליט"א ותוך כדי הדברים הוא סיפר לו את זה. אמר לו ר' גרשון: תגיד לו שרבי חיים מבריסק זה לא רק ההתמדה והשקיעות והגאונות. אלא זה **החסד והמידות** של ר' חיים. **החסד לאברהם של רבי חיים: הבית שלו היה כולו הפקר, לא היתה שם אפי' פינה אחת שהיתה שלו.** בנו, הרב מבריסק סיפר, שפעם הוא כתב חידושי תורה, ותוך כדי הכתיבה בא איזה אורח ושלף לו את העט מהיד. אז הוא ככה הסתכל עליו... כאומר, אני באמצע לכתוב... אך לפתע קלט את זה אביו ר' חיים, והוא אמר לבנו, מה אתה רוצה ממנו זה שלך?!... זה שלך ושלו אותו הדבר...

אצל ר' חיים גדלו כל הילדים הממזרים והאסופים, זה דברים ידועים... היו שמים לו ילדים ליד הדלת. הא היה שומע ילד בוכה, אז הוא היה לוקח אותו ומטפל בו, ומשלם למיניקות שידאגו לו.

ידוע ששאלו את רבי ישראל מסלנט: מה צריכה להיות המטרה בישיבה? והשיב, להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים. ושמעתי פעם דרשה ממישהו, וזה מאד כאב לי. הוא שאל, וכי שאלו את ר' ישראל איך עושים 'מדרשת החסד'? ישיבה נועדה בשביל ללמוד, מה הקשר של חסד?... אבל אותו אחד ששאל - לא ידע את התשובה של ר' גרשון... כמה זה פותח את הלב שיהודי חי עם מידות טובות...

וכמו שאמר החזון אי"ש לר' משה יהושע לנדא כשהוא בא לשאול שמפריעים לו לצורך חסד שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, הוא אמר לו דע לך! כשיהודי עושה טובה לשני לא רק שזה לא מפריע לו ללמוד, אלא הלב נהיה לב טהור, יותר רוחני ועדין, ואז הוא מבין את הסברא יותר טוב.

סיפר לי הגי"ר שלמה נח קרול שליט"א (רבה של חמד) שאמר לו הרב אברמסקי (שהיה ידוע בהתמדתו הגדולה, ולא ביטל אף רגע!) אם בא אלי חסד שא"א לעשותו ע"י אחרים ואני אוהו באמצע רמב"ם קשה - אז אני סוגר את הרמב"ם **בשמחה!** ואתה יודע למה?... כי כשאני חוזר, אז הרמב"ם מחייך אלי ומסביר לי מה הוא אמר. המידות טובות... המידות טובות בונים משהו אחר! וזה אמר ר' ישראל, מטרת הישיבה זה לשמח את השני, עם המידות טובות בונים את הסברא ואת הראש הישר המבין בלימוד.

האדם נברא בשביל לעשות חסד

אבל בא נראה יותר מזה: (וגם זה מתורתה של סלבודקא) ידועים דברי הגאון ר' יצחק מואלוז'ין בהקדמה לנפש החיים: 'וכה היה

דברו אלי תמיד, שזה כל האדם - לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחריו ככל אשר ימצא בכחו לעשות'. כל התכלית של האדם - זה בשביל לעזור לשני. ובזה מאריך גם הגר"ש שקוף בהקדמה לשערי ישר.

המשגיח הגה"צ ר' מאיר חדש זצ"ל הביא את הפסוק (יחזקאל טז, מט) הנה זה היה עון סדום אחותך, גאון שבעת לחם וכו' ויד עני ואביון לא החזיקה. אתם שומעים?...! לוקחים את הפושעים הכי גדולים, ומה החיסרון שלהם, שהם לא עשו חסד, מה ההסבר בזה? ואמר ר' מאיר: אם למשל יהיה פקיד בבנק שצועק על האנשים ומבזה אותם - כל הקליינטים בורחים, אז באים אליו המנהלים ומאיימים עליו, ואז הוא מתחנן אני חוזר בי, אני יהיה טוב ונחמד. והרבה פעמים (אם הוא באמת מוצלח) יתנו לו נסיון שוב. אבל אם יהיה פקיד שפעם מעל וגנב מקופת הבנק עשרת אלפים שקלים, גם אם הוא יחזור בתשובה ויבקש סליחה אלף פעמים - לקופה לא תגיע... הקופה נעולה בפניו. **אמר על זה ר' מאיר: כל הדברים שכן אדם עושה, נחא... בסדר, תעשה תשובה, תתחרט, אבל פה - בראו אותך בשביל לעשות חסד!!! האדם לא נברא אלא להועיל לאחריו, ואם בראו אותך בשביל לעשות חסד ואתה לא עושה - אז אין תכלית לבריאה שלך.**

בדף היומי כעת (ר"ה יח, א) כתוב שאב"י ור"ב (וי"ג רבה) באו מבית עלי, (שלא מאריכים ימים), ר"ב שעסק בתורה - חי ארבעים שנה. אב"י שעסק בתורה ובגמילות חסדים - חי שישים שנה.

והקשה מרן רה"י זיע"א, ר"ב שעסק רק בתורה, מה הוא עשה בזמן שהוא לא עשה חסד? הוא ישב ולמד. והרי תורה היא יותר חשובה מחסד, ומדוע לא האריך ימים?

ותירץ הראש הישיבה במשל. אם אדם יקח סיר גדול ויכניס שם ארבע קילו של בשר משובח, רך וטוב, ויבשל אותו על האש בלי מים. כעבור מחצית השעה - הכל יהיה חרוך וא"א להכניסו לפה... אבל אם הוא יתן בתבשיל מעט מים ותבלין, זה יהיה כ"כ משובח וראוי לאכילה...

ולמה? מה בס"ה עשיתי... הבשר הוא הדבר היקר, וזה לא מספיק, וכשאני מוסיף מעט מים ותבלין שזה עוד שתי פרוטות אז זה נהיה טוב!...! אבל כך מבשלים, רק עם תוספת מים ותבלין. **וכך תורה מבשלים עם חסד. תורה מבשלים עם מדות טובות ועם טוב לב.**

ושוב... לא מדובר על לשבת ולהתעסק בחסד על חשבון הלימוד. כמו שאמר פעם הגאון ר' אייזיק שר זצ"ל בישיבה? אתם גבירים! אתם יכולים לעשות כל כך הרבה חסד! והרי כולם שם היו עניים... והסביר: כשאתם הולכים - לתת חיוך לשני ולהגיד לו מילה טובה, לדאוג לו לחברותא. בכלום... ברגעים! ברגעים אבחנונו. ובנית עולמות! וכל אחד יודע שיש דברים חשובים יותר מכסף, הרבה הרבה יותר. חז"ל אומרים גדול המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב.

רבקה נהנתה מעשיית חסד!

ואספר: ניגש אלי אברך ושאל אותי: אני כל שבוע מספר לילדים בשלחן שבת את פרשת השבוע ואת המסר העולה ממנה. התורה כולה מלמדת. ועל כך שמה תורה, מלשון הוראה שהיא מורה ומלמדת. אבל כשאני מגיע לפרשת חיי שרה ואני מספר על רבקה שדאגה לאליעזר ולגמלים, זה לא מצטייר כל כך טוב... מגיע אדם, עשיר כקרח עם הרבה עבדים וגמלים והוא נטפל לילדה קטנה בת שלש ואומר לה, השקיני נא מעט מים מכדך. והיא ממחרת להוריד כדה ולהשקותו. הוא רק מסיים ואז מבלי שתתבקש היא ממחרת לשאוב לכל הגמלים, ותמחר... ותער כדה אל השקת... ותרח עוד... ותשאב לכל גמליו. והאיש עומד לו בצד - ומחריש... מה קרה?... זה נראה כאילו מנצלים אותה, ככה לחנך את הבת שלי? התורה רוצה שינצלו אותי?! מה הפשט בזה?

אוי אמרתי לו... אתה לא מבין... ודאי שלא לכך נתכוונה התורה. הרי גם יש הלכה של עזוב תעזוב עמו, אם זה לא עמו, אז אין מצוה לעזור. אבל בא ניקח דוגמא: יש אנשים שאוהבים לנסוע לחו"ל. אני צריך להעביר מכתב דחוף לחוץ לארץ, ואני רוצה להעבירו בידיים של מישהו שנוסע. אם אני יבא למישהו וישאל אותי, אתה מוכן לנסוע בשבילי לחוץ לארץ, תהיה שבוע שלם במלון ואח"כ לחזור? יש שהיו מוכנים הם בעצמם לשלם על כזה דבר... אני נהנה, שבוע שלם במלון ולנסוע לחו"ל, על הדרך גם מסרתי מכתב מה מפריע לי, מה יכול להיות יותר טוב?...!

אומר מרן החפץ חיים: כי באור פניך נתת לנו תורת חיים ואהבת חסד! אהבת חסד, אהבת חסד!!! רבקה אהבה לעשת חסד! מה איכפת לה שאליעזר נהנה??? היא נהנתה פי שבעים! היא עסוקה עם חסד, ממחרת רצה, שמחה, מאושרת. אם אני נהנית מזה אז למה לא?... ועל זה אומר אליעזר אותה הוכחת לעבדך ליצחק, כי היא ורק היא ראויה לבא לבית של אברהם אבינו. לא הרי עשיית החסד כאהבת חסד.

מי שמבזה - לא מקבל מתנות

יש ווארט שאמר הגאון ר' חיים פינחס שיינברג זצ"ל: כתוב בהפטרה של הפרשה, 'ויכסוהו בבגדים ולא יחס לו', ומסבירים חז"ל שזה בגלל שהוא כרת את כנף מעילו של שאול המלך. איך לומדים בפשטות? שזה עונש. אבל זה מאד לא מסתבר... כי הרי זה היה פיקוח נפש, ודוד רצה להראות לשאול שהיה בידו לעשות לו מה שהוא רצה, אולי זה ישפיע עליו.

אלא, אמר ר' חיים פינחס, כל ראש ישיבה או אוסף צדקה שבא לגביר - יודע, שאי אפשר לבא לגביר ולירוק לו בפנים ולבקש אח"כ תרומה של מליון דולר. וודאי שהוא ישיב פניו ריקם.

כל הבריאה תורמת. המיטה תורמת שאפשר לישון עליה ולקום ערניים. האוכל - משביע, המים - מרוים, והבגד - מחמם. אבל אם ביזית את הבגד, ירקת עליו, אל תחכה שהוא יתן לך תרומה, אותך זה לא יחמם.

ומוסיף ואומר רבי חיים פינחס: מי התורם הכי גדול? זה התורה, שהיא משיבת נפש ומחכימת פתי, פיקודי ה' ישרים - משמחי לב, ומאירת עיניים. אבל אם אתה מבזה אותה, אל תצפה שהיא תתן לך את המתנות שלה.

חז"ל אומרים בסנהדרין (דף צט, א) כי דבר ה' בזה - זה מי שיכול לעסוק בתורה ואינו עוסק, ועל זה הגמ' אומרת כי דבר ה' בזה! והגר"ח מואלוז'ין בדרשתו על עשיית מביא שהעונש על בזה דבר ה' הוא חמור מאד! וכמבואר בפסוק בהמשך 'הכרת תכרת'. נורא, אתה לא יכול לבזות את התורה ואח"כ לבקש עליה שכר.

אך הוסיף הגר"ח"פ, לא לבזות את התורה לא הכוונה היא שתהיה מיד המתמיד של הדור, הכוונה היא שמה שאתה יכול לתבוע מעצמך אין שום קולא!!! אין אדם בעולם שלא יכול לבוא לתחילת הסדר בזמן וללמוד לכל הפחות חצי שעה - שעה בהתמדה. אין כזה דבר. (והוא דיבר על אדם שקשה לו ללמוד) וכל אחד יכול ועל זה אין ויתורים. וכשלא תוותר - אז לא תבזה, ואם לא תבזה - זה יהי יותר מתוק. וכשזה יהיה יותר מתוק - תלמד יותר, וכשתלמד יותר - יהיה יותר מתוק ושמוח וכן הלאה, בסוף תהיה גם מתמיד, וגם שמח כי התורה משמחת וגם משיבת נפש ומחכימת פתי. וכל מי שיכול יותר אז ודאי שמוטל עליו לעשות יותר.

להעריך את התורה ולומדיה

אחד מהביזויים של התורה הוא, שבן תורה לא מספיק יודע להעריך מה זה התורה לישראל. הגמ' (סנהדרין צט, ב) אומרת מאי אפיקורס? דאמר מאי אהנו לן רבנן. לדידהו קרו לדידהו תנו. ופרש"י, ואינו מאמין בפסוק 'ונשאתי לכל המקום בעבורם'.

וכבר הזכרנו בשבוע שעבר שאם היו נשאים חמישים צדיקים בסודם - כל סדום היתה נשאת בחיים. ואמר המשגיח הגה"צ רבי אליהו לאפיאן, מה היה קורה אילו באמת היו חמישים צדיקים וסדום לא היתה נהפכת. ולמחרת היו רואים את החמישים הצדיקים הללו בסודם, מה היו אומרים עליהם אנשי סדום?... מה הבטלנים האלו עושים פה בכלל... הם סתם מזיקים לאנושות... רק לוקחים כסף בלי לעבוד ובלי לעשות כלום. אבל מי יגלה את

עיניהם שבזכותם אתם חיים...? היום ברחוב זה לא ככה?!... וכי יש הוה אמינא שלמדינה הזו יש זכות קיום לרגע אם לא לומדי התורה?!... אפי' לרגע!

יש ווארט מזעזע שהביא הגר"א רוטר שליט"א למרן הרב שך זצ"ל: התורה כותבת גם בעריות וגם במאכלות אסורות - 'ולא תקיא הארץ אתכם', והקשה הנצי"ב הרי לא רואים את זה... היום ברחוב שיש דברים כ"כ חמורים אבל לא רואים שהארץ מקיאה את זה. הכיצד?... אלא אומר הנצי"ב, משל, אם אדם אוכל מאכל מקולקל, אבל לבסוף היתה לו איזה עוגה טעימה, או גלידה... משהו! כעת הפה שלו מלא מתיקות. אבל הבטן כואבת לו בגלל האוכל המקולקל, ויש לו בחילות. אבל אם הוא יקיא יישאר לו טעם מר בפיו ותפוג כל המתיקות, אז הוא מתאמץ בכל כחותיו לא להקיא בשביל שיישאר לו הטעם המתוק בפה... והנמשל: הארץ - היא עדינה. היא לא יכולה לסבול עוברי עבירה, והיא רוצה להקיא. אבל אם היא תקיא - היא תקיא גם את הבני תורה המסולאים בפי. אז כדאי לה לסבול את כל הסחי והמיאוס של העוברי עבירה, ובלבד שיישאר לה הטעם המתוק של הבני תורה!!! על כל פנים, אנחנו לא מספיק יודעים להעריך מה זה תורה, וזה עצמו הבזיון הכי גדול. וא' מהדברים שזה בא לידי ביטוי זה הרפיון בלימוד ימי שיש שבת וכמו שהיה מכתב של ראשי הישיבות.

וצריך לדעת שגם כשנוסעים לשבת נוסעים כמה שיותר מאוחר, ומי שלא גר רחוק נוסע אחרי מנחה בערב שבת. וחוזרים כמה שיותר מוקדם מיד במוצ"ש. אך להיות מן הממהרים לצאת ומהמאחרים לבא זה חילול כבוד התורה. הגאון ר' מנדל שפרן שליט"א סיפר, שבאמריקה אצל הגאון ר' שניאור קוטלר היו יוצאים לבית רק לחגים (!) אמנם היום המצב הוא שונה, אך לא צריך לבזבז גם את הזמן של לפני ואחרי.

דבר נוסף, מרן רה"י זיע"א היה חוזר ואומר שבספרים של התשב"ץ לא היתה שולטת התולעת וזה משום שהוא היה זהיר בכבוד הספרים. והנה לפעמים יש מצב שנערמים ערמות גדולות של ספרים, ולפעמים הם גם נופלים חלילה. איך אנחנו רוצים שהרשב"א ידבר אלינו ויתן לנו את המתנה להבין אותו אם לא איכפת לנו שהוא יש כבר בערימות או יפול על הריצפה... אם אין כבוד לספרים איך רוצים אח"כ להצליח? הספרים לא אוהבים את מי שלא מכבד אותם.

יש מקומות שרוצים להכניס כעין 'קיוסק' של חטיפים ומיני מתיקה. וצריך לדעת שלא להתפתות ח"ו. וכבר העד העיד בנו האיי"ש בחזונו בקובץ אגרותיו (ח"א אגרת כ) 'להיזהר מאד מאד מאכילת תענוג, ואם בטומאת הגוף יש ראשון לטומאה ויש אב הטומאה ויש אבי אבות הטומאה, בטומאת הנפש של מלוי התאווה באכילת תענוג מתאחד ראשון לטומאה ואב הטומאה ואבי אבות הטומאה'. דבר זה הוא מהשפלים מאד ומעכבים את הלימוד וכדאמרו במדרש (הובא בתוס' כתובות קד, א) עד שאדם מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו. ואמרו (גיטין ע, א) סעודתך שהנאתך הימנה משוך ידך הימנה. 'בני אל תלך בדרך אתם, מנע רגליך מנתיבותם'... והרי זה בזוי לכבודו של הבן תורה הלומד תורת ה'. הגם לכבוש את המלכה עמי בבית באת...

בעזרת ה' אנחנו נקבל על עצמנו עול תורה, ונכבד את התואר של בני תורה, נקפיד על הזמנים ונכבד את הספרים, ונזכה באמת ל'והאר עינינו בתורתך' ולסייעתא דשמיא לגדול, להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד - אמן

לרפואה שלימה במהרה
לאלחנן בן חנה
בתוך שאר חולי ישראל

לרפואת
האשה הצדקנית
מרת דבורה בת שושנה רייזל
לרפוי"ש בתוך שאר חולי ישראל

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגליון במייל: 4166058@gmail.com